

ChromeOS 147

Visuella anpassningar & talstöd

chromeOS

Välkommen!

I detta häfte beskrivs hur visuella anpassningar kan läggas till i Google ChromeOS operativa systemet och vilka hjälpmedelsalternativ finns för individer med synnedsättning. Visuella anpassningar handlar t.ex. om att justera storlek av teckensnitt, färg, mus och ikoner.

Alla instruktioner är skrivna stegvis med förklarande text och bild. På nästa sida finns innehållsförteckningen där du snabbt kan hitta önskad inställning.

OBS! Om du använder inbyggda tangentbordet på en ChromeBook-dator så kommer du upptäcka att på tangenten som brukar fungera som CAPSLOCK finns en symbol som ska föreställa ett förstoringsglas eller en rund cirkel. Detta är för att denna tangent kallas: "Sök" tangenten i ChromeOS. I detta häfte hänvisas till "Sök-tangenten" för att utföra vissa funktioner.

Om du vill slå på/av VERSALLÅS/CAPSLOCK, tryck på:

- **ALT + SÖK**

För att utföra höger klick med musen:

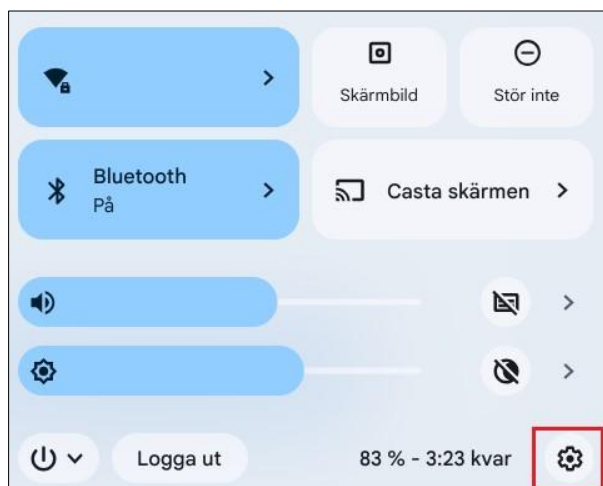
- **CTRL + ALT + musklick**

Innehåll

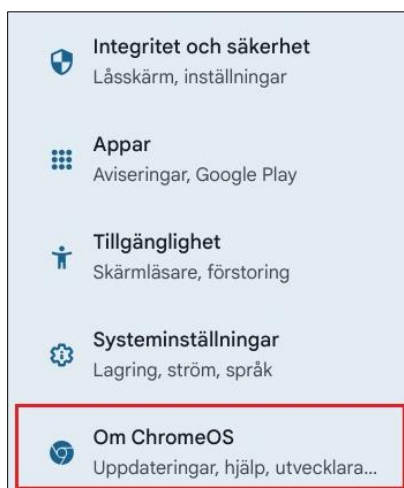
Kontrollera versionen av ChromeOS på din dator	4
Bakgrund – Ljust/Mörkt tema.....	5
Gör objekt större / Nattljus.....	6
Nattljus: Alternativ för ljuskänsliga	8
Textstorlek och teckensnitt på webbplatser	8
Anpassa teckensnitt	9
Sidzoom (för hemsidor).....	10
Text till tal	10
Aktivera Textuppläsning	10
Skärm och förstoring	13
Inverterade färger.....	13
Helskärmförstoring.....	13
Diktering / Markera markör och fokus	15
Större muspekare	16
Kortkommandon	17

Kontrollera versionen av ChromeOS på din dator

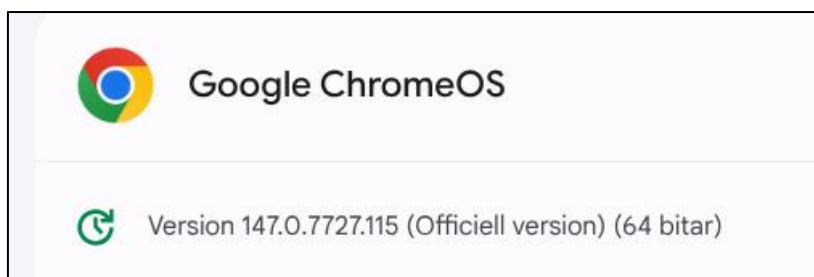
1. Klicka på klockan, längst ned i högra hörnet.
2. I menyn som visas, klicka på kugghjulet längst ner till höger.

Nu öppnas sidan "Inställningar". Klicka på länken: "Om ChromeOS", längst ner i spalten till vänster.

3. Nu visas vilken version av ChromeOS är installerad på din dator.

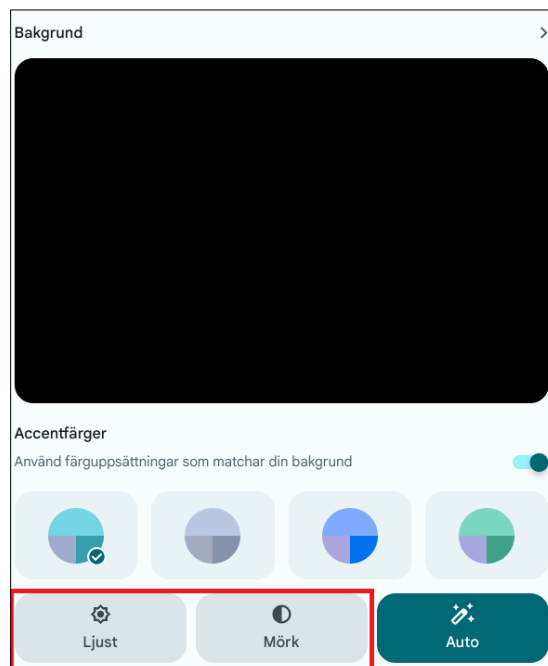
OBS! Detta häfte är skrivet utifrån de inställningsalternativ som finns i version **147.0.7727.115** av ChromeOS.

Om du har en äldre version av ChromeOS installerad på din dator så är det inte säkert att du kommer ha tillgång till samma alternativ som beskrivs i denna manual.

Bakgrund – Ljust/Mörkt tema

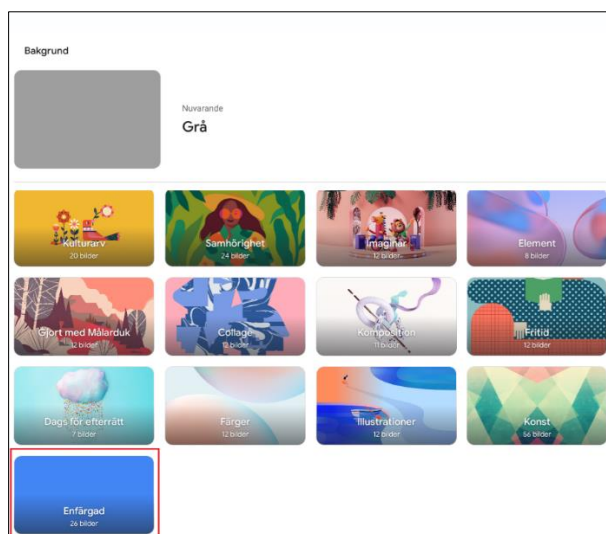
Inställningar / Bakgrund och stil

1. Klicka på klockan, längst ned i högra hörnet.
2. Klicka på kugghjulet längst ner till höger.
3. Nu öppnas "Inställningar"-fönstret. I spalten till vänster på skärmen, skrolla neråt till rubriken: "Bakgrund och stil" och klicka på denna. Därefter, klicka på knappen: "Ställ in bakgrund och stil" som visas till höger.
4. Nu öppnas ett nytt fönster var du kan välja mellan att anpassa Bakgrund eller skärmsläckaren.

Under "Bakgrund" finns möjligheten till att välja mellan ljust och mörkt färg-tema. Standardinställningen är "Auto" var färg-teman ändras automatiskt men detta kan ändras genom att klicka på "Ljus" eller "Mörk" knapparna.

5. För att ändra bakgrunden då väljer vi först "Bakgrund" rubriken överst till vänster och skrollar sedan neråt och väljer alternativet: "Enfärgad". Välj därefter passande färg. När färgen är valt stänger vi fönstret eftersom inställningarna aktiveras direkt.

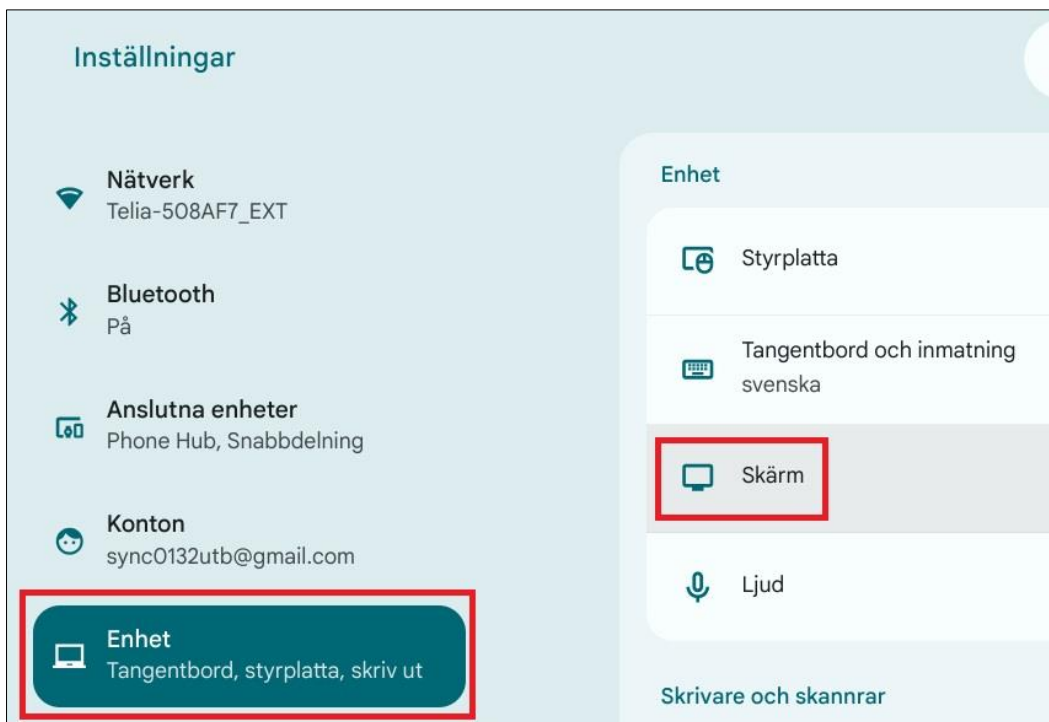
En mörk bakgrund rekommenderas eftersom det kan vara lugnare för ögonen och även skapar tydligare kontrast. När bakgrunden är ändrad så är den sparad och du kan stänga fönstret för bakgrunds-appen.

Gör objekt större / Natljus

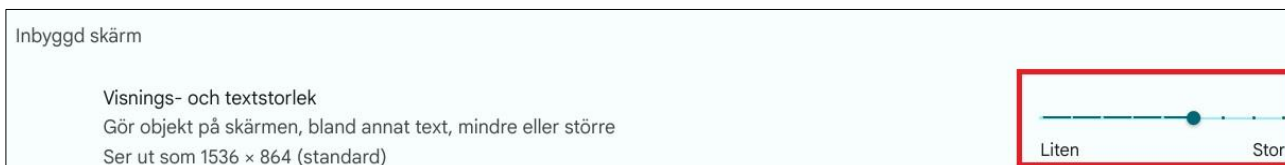
Inställningar / Enhet / Skärm

Du kan ändra utseendet för text och objekt i ChromeOS och göra dem större eller mindre.

1. Klicka på klockan, längst ned i högra hörnet.
2. I menyn som visas, klicka på kugghjulet längst ner till höger.
3. Välj "Enhet" i vänster spalten, välj sedan "Skärm".

4. Nu visas till höger inställningen för "Skärm". Under rubriken: "Inbyggd skärm" finns Alternativet "Visnings- och textstorlek" var vi kan med reglaget justera storlek för objekt på skärmen.

Nattljus: Alternativ för ljuskänsliga

Inställningar för nattljus finns också under alternativet: "Skärm". Syftet med nattljus funktionen är att göra det behagligare för ögonen att titta på skärmen i svag belysning. Men den fungerar även bra om du är ljuskänslig och vill kunna styra färgtemperaturen på skärmen.

Textstorlek och teckensnitt på webbplatser

Inställningar / Tillgänglighet / Skärm och förstoring / Textstorlek och teckensnitt på webbplatser

Förutom att kunna ändra visningsstorleken i ChromeOS (se sida 9) då är också möjligt att justera enbart textstorleken i systemet. Ändringar på dessa inställningar kommer påverka dem hemsidor som stödjer ändringarna.

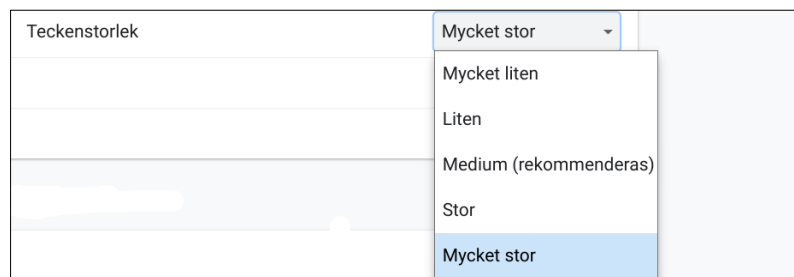
Däremot, om du vill göra text överallt större i systemet då blir mer effektivt att ändra "Sidzoom" inställningarna.

Enklaste sättet för att påverka storleken av text i systemet är att använda kortkommandon:

- Öka storlek: **CTRL och +**
- Minska storlek: **CTRL och -**
- Återställ zoom till 100%: **CTRL och 0 (noll)**

Om du i stället föredrar att lägga till inställningarna via menyalternativ då kan följande beskrivning användas:

1. Klicka på klockan, längst ned i högra hörnet.
2. Klicka på kugghjulet längst ner till höger.
3. Nu öppnas "Inställningar"-fönstret. Välj: Tillgänglighet i vänster spalten.
4. Välj därefter "Skärm och förstoring" som nu visas till höger.
5. Skrolla nu neråt och välj: "Textstorlek och teckensnitt på webbplatser".
6. Nu öppnas en ny flik i Chrome webbläsaren för att visa inställningarna. Välj önskad textstorlek i "Teckenstorlek"-menyn.

Anpassa teckensnitt

I samma fönster finns också alternativet: "Anpassa fonter". När du väljer det så visas två reglage där du kan justera teckenstorlek och definiera minsta teckenstorlek genom att dra reglagen. Välj pilen på vänstra sidan om rubriken: "Anpassa fonter" för att gå tillbaka.

Sidzoom (för hemsidor)

För att zooma in eller ut på en hemsida använder vi följande kortkommando:

- Öka: **CTRL och +**
- Minska: **CTRL och -**
- Återställ zoom till 100%: **CTRL och 0 (noll)**

Text till tal

Aktivera Textuppläsning

Inställningar / Tillgänglighet / Text till tal

I ChromeOS finns två alternativ för att få text uppläst:

- Textuppläsning: Tänkt för dem som använder mus i första hand, tangentbordsnavigering i andra hand, och önskar få text uppläst vid behov.
- ChromeVox: en skärmläsare som är utvecklat för dem som inte använder mus och behöver få all information på skärmen uppläst.

Detta häfte riktar sig mot användare som önskar Textuppläsning. För att aktivera funktionen då gör vi följande:

1. Klicka på klockan, längst ned i högra hörnet.
2. Klicka på kugghjulet längst ner till höger.
3. Nu öppnas "Inställningar"-fönstret. I spalten till vänster på skärmen, skrolla neråt till rubriken: Tillgänglighet.
4. Klicka därefter på: Textuppläsning, till höger på skärmen.

När Textuppläsning är aktiverat då kan text läsas upp med följande metod:

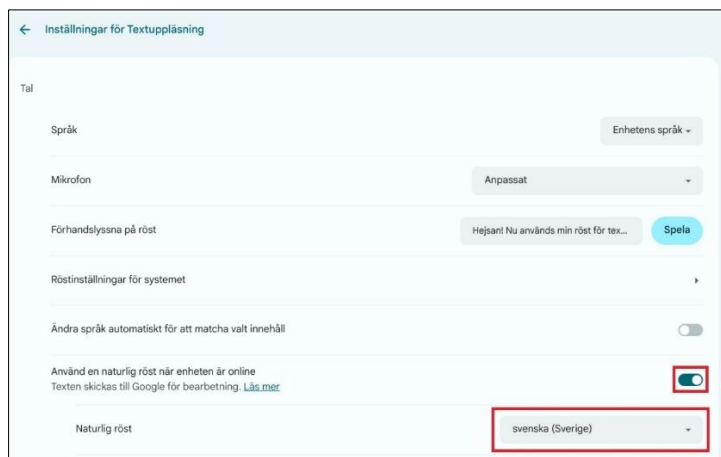
1. Håll Sök-tangenten intryckt medan du klickar på ordet var läsningen ska börja.
2. För att stoppa läsningen, tryck Esc-tangenten.

Starta läsning: **Sök + musklick på ordet**

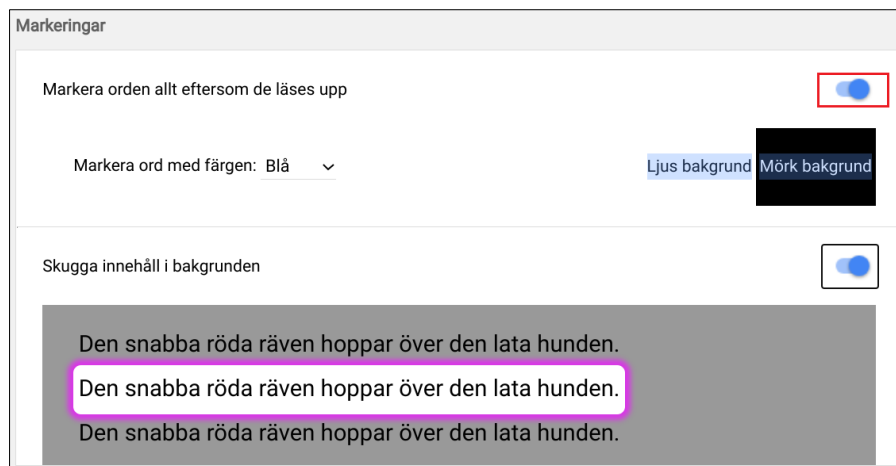
Stoppa läsning: **ESC**

När datorn är kopplat till Internet då kan en "naturlig" röst användas, standard rösten som används kan upplevas lite mekanisk vilket gör att flesta användare uppskattar möjligheten till en "naturlig röst". För att kolla om denna inställning är aktiverat, gör följande:

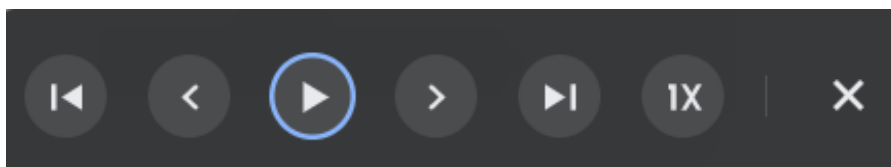
1. Klicka på "Inställningar för Textuppläsning" (se bilden på sida 13) och se till att följande inställning är aktiverat: "Använd en naturlig röst när enheten är online" och att "Naturlig röst" inställningen är inlagd på "svenska (Sverige)".

I samma fönster är även möjligt att aktivera inställningar för att få ord markerade när dem är upplästa eller skugga innehåll i bakgrunden vid uppläsning. Dessa alternativ kan vara värt att experimentera med.

Nederst i Inställningar för Textuppläsning fönstret finns alternativet: "Navigeringskontroller". Om aktiverat då visas reglage på skärmen som ger tillgång till funktioner för att styra uppläsningen, t.ex. pausa/fortsätta, justera hastighet med mera.

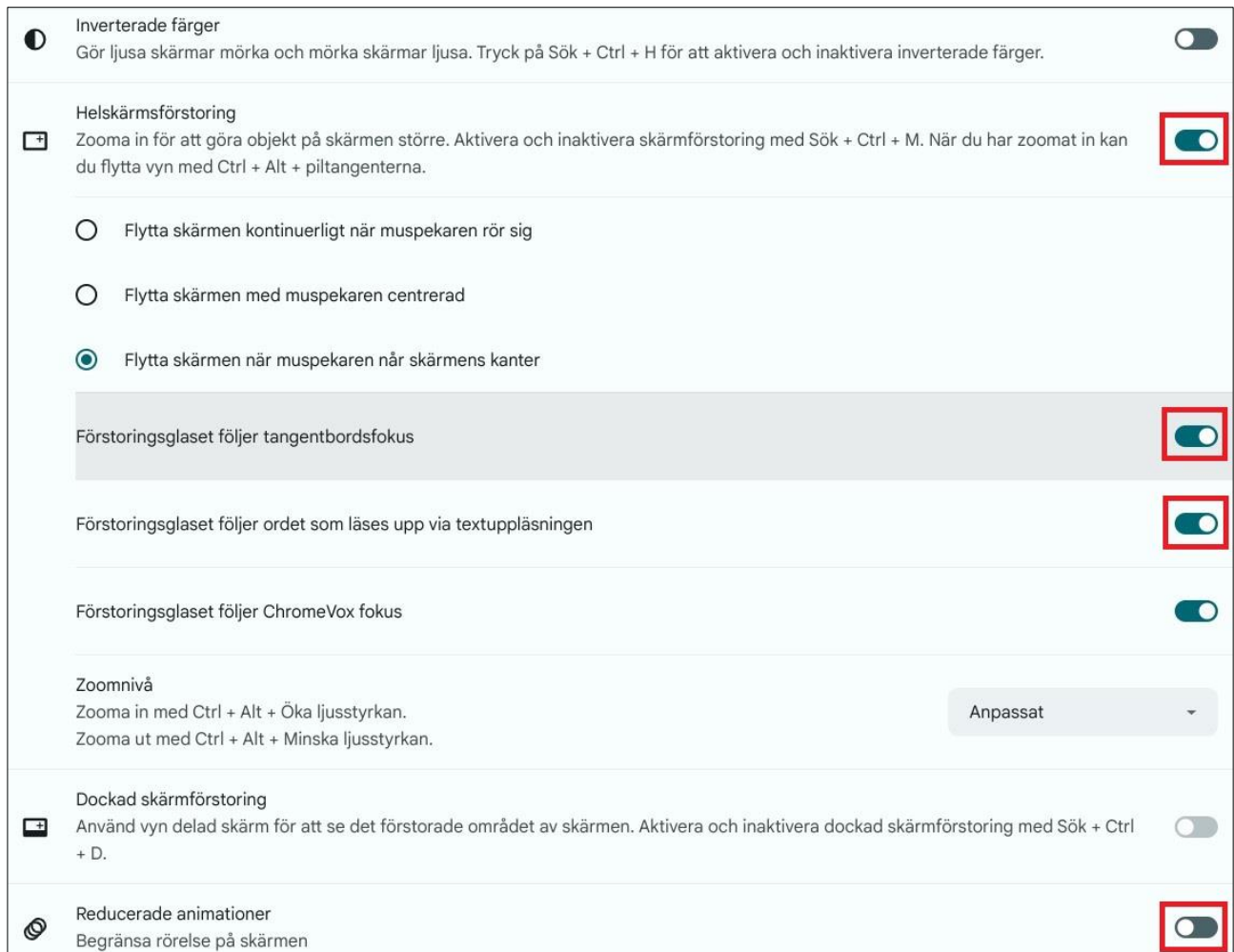

Tips: Du kan få all text som visas uppläst, (flikar, dialogrutor, ikoner, menyer, text i mejl, dokument osv.)

Skärm och förstoring

Inställningar / Tillgänglighet / Skärm och förstoring

Öppna "Tillgänglighet", se instruktioner på sida 13. Välj: "Skärm och förstoring".

Följande alternativ kan vara värt att experimentera med:

Inverterade färger

Inverterade färger innebär att skärmfärgerna inverteras.

Kortkommando: **CTRL + Sök + h**

Helskärmförstoring

När detta Alternativ är påslaget så kan följande kortkommandon användas för att reglera förstoringen:

- **CTRL + ALT + svepa neråt/uppåt med 2 fingrar på musplattan**
- **CTRL + ALT + tangenterna för att öka/minska ljusstyrkan.**
 - o Dessa tangenter sitter ovanför 7 och 8 på tangentbordet.
Symbolen på dessa ser ut som en mindre och större sol.
- **CTRL + ALT + piltangenterna för att flytta förstora skärmbilden**
 - o Om du vill flytta skärmbilden i förstorat vy, utan att använda mus, då håller du CTRL + ALT + intryckta medan du trycker upprepade gånger på piltangenterna.

Om extern mus är kopplat till datorn:

CTRL + ALT + skrolla

Förstoringen fungerar överallt i operativa systemet. När du använder kortkommandot för att justera förstoringnivån då kommer texten i menyn: "Zoomnivå för helskärmförstorare" att ändras till: "Anpassat". Eftersom det är att föredra att köra kortkommandon så behöver vi **inte** ändra inställningen från anpassat.

Vi kan välja mellan 3 alternativ när det gäller hur förstoringen ska reagera när vi rör muspekaren:

- Flytta skärmen kontinuerligt när muspekaren rör sig.
- Flytta skärmen med muspekaren centrerad.
- Flytta skärmen när muspekaren når skärmens kantar.

Det kan vara värt att experimentera med dessa alternativ för att kolla vad du upplever att passar bäst.

Det rekommenderas att alternativet: "Förstoringsglasat följer tangentbordsfokus" är aktiverat. Om aktiverat då innebär det till exempel att när du skriver text och trycker på Enter, för att skapa ny rad, då flyttas förstora vyn med textmarkören.

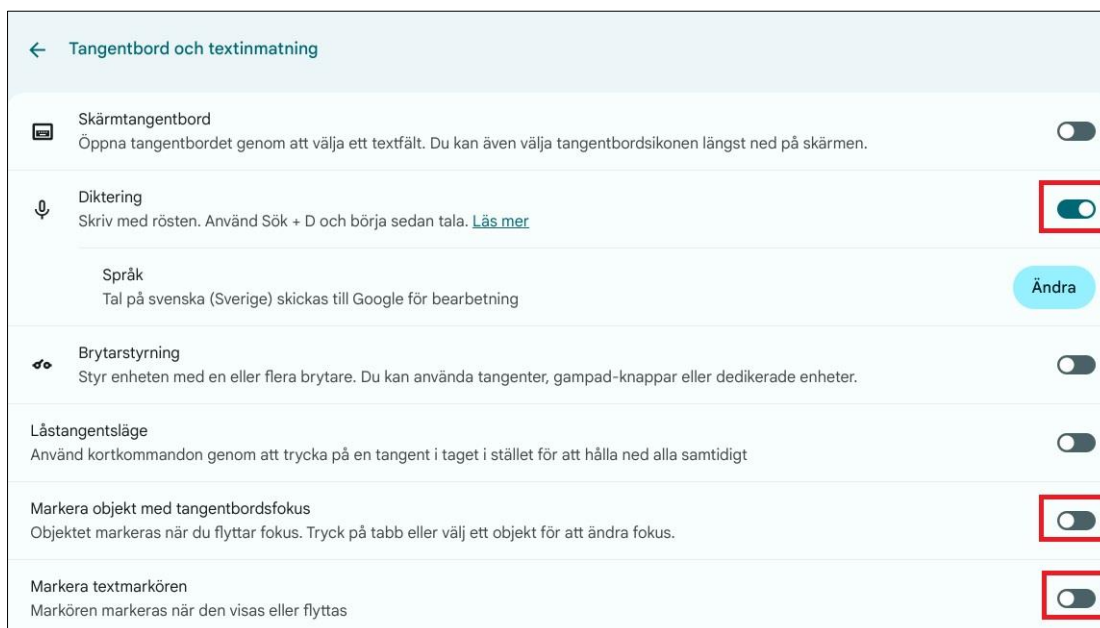
”Dockad skärmförstoring”: detta alternativ används enbart om ”helskärmförstoraren” inte är aktiverat. Därmed kommer förstorade bilden att visas i ett mindre fönster överst på skärmen. Flesta användare föredrar ”helskärmförstoraren”.

Reducerade animationer kan vara praktiskt att aktivera eftersom det underlättar navigering i förstorat vy. Förstoring och rörliga effekter i kombination skapar sällan en positiv användarupplevelse.

Diktering / Markera markör och fokus

Inställningar / Tillgänglighet / Tangentbord och textinmatning

1. Öppna ”Tillgänglighet”, se instruktioner på sida 13. Välj: Tangentbord och textinmatning.

Vissa funktioner i denna lista kan vara värt att prova, till exempel följande:

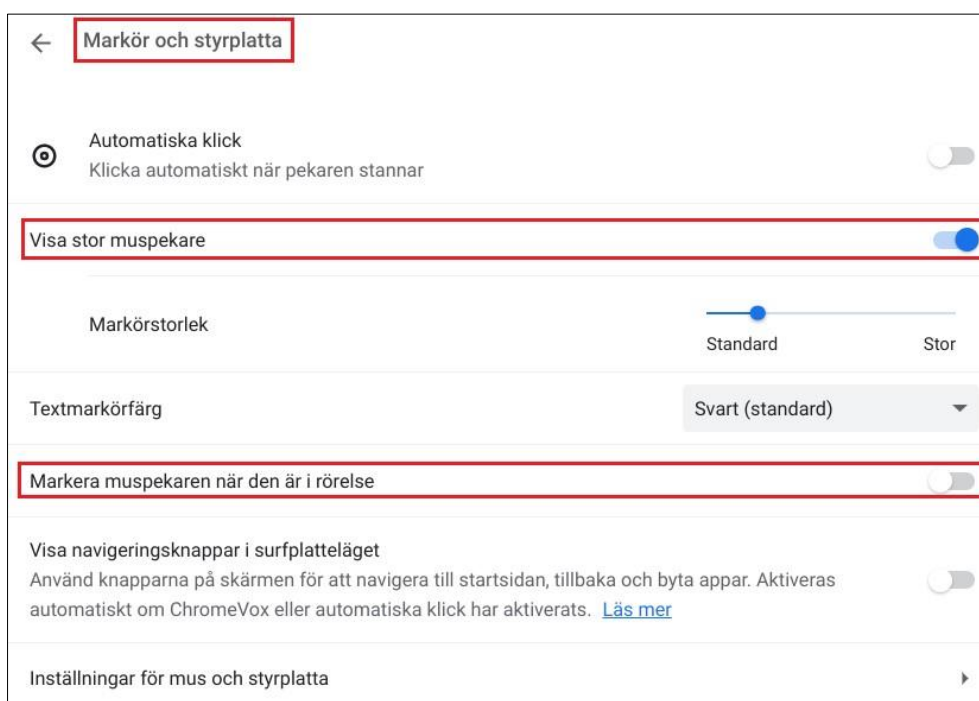
- a. **”Aktivera diktering (skriv genom att tala)”** När aktiverat kan du i skrivfält trycka på **Sök-knappen och D** för att diktera in text.

- b. **"Markera objektet med tangentbordsfokus"**. När aktiverad, så visas en färgad ruta omkring det valda objektet.
- c. **"Markera textmarkören"**. När aktiverad, så visas en färgad cirkel omkring textmarkören.

Större muspekare

Inställningar / Tillgänglighet / Markör och styrplatta

1. Öppna "Tillgänglighet", se instruktioner på sida 13. Välj: "Markör och styrplatta".

2. Aktivera: "Visa stor muspekare" därefter kan du dra reglaget: "Ändra markörstorlek" för att anpassa storleken av muspekaren.
3. Aktivera: "Markera muspekaren när den är i rörelse" då visas en färgad ring runt muspekaren när den flyttas.
4. Om du upplever att markören (muspekaren) rör sig för snabbt, öppna "Inställningar för mus och styrplatta. Där finns reglage för att styra hastigheten för styrplattan.

Kortkommandon

Öka zoomnivå på sidor.....	CTRL och +
Minska zoomnivå på sidor	CTRL och –
Återställa zoomnivå till 100%	CTRL och 0 (<i>noll</i>)
Högljud av/på.....	CTRL Sök och H
Helskärmförstoring öka/minska.....	
CTRL ALT och dra med 2 fingrar på musplattan	
CTRL ALT och skrolla om extern mus används	
Läs upp text.....	
Håll ned Sök knappen och klicka på önskad text	
Markera texten, sedan tryck: Sök och S	
Avbryta uppläsning	CTRL
Diktera.....	SÖK och D
CAPSLOCK av/på	ALT + SÖK
Höger musklick.....	CTRL + ALT + musklick
ChromeOS kortkommandon:	SÖK + CTRL + S
Öka skärmens ljusstyrka	STÖRRE SOL
Minska skärmens ljusstyrka	MINDRE SOL
Öka tangt.bords bakgr. belysning	ALT + STÖRRE SOL
Minska tangt.bords. bakgr. belys.	ALT + MINDRE SOL
Stäng aktuellt fönster	CTRL + SHIFT + W